

Fırsatlar Sunar

Ünite 9

Konular

- Arazi Topplulaştırması ile tarla içi geliştirme hizmetleri
- Yapılan Tarla içi Geliştirme Hizmetlerinin
Değerlendirilmesi ve Sağlanan Diğer Faydalar
- İsteğe Bağlı Arazi Topplulaştırmasının Çiftçilere İzahı

1. Arazi Toplulaştırması ile Tarla içi Geliştirme Hizmetleri

Tarımsal bünyenin ıslahı için alınacak tedbirlerin en önemlileri arazi mülkiyeti ve kullanma düzeninin ıslahı, arazi toplulaştırması, toprak ve su kaynaklarının en verimli şekilde kullanılmasına ilişkin alt yapı hizmetlerinin yapılmasıdır. Ülkemizde hala sulamaya açılan saha ile sulama yapılan alan arasında büyük farklılıklar vardır. Bunun sebebi ise sulama şebekelerinde tarla içi geliştirme (developman) hizmetlerinin yapılmamış olmasıdır.

Son yıllarda bir çok devlet kurumları artık arazi toplulaştırması olmadan sulama projesi hazırlamak istememektedir. Bir alanda kalkınma sağlanmak isteniyorsa toplulaştırma ile beraber yürütülen tarla içi geliştirme hizmetlerinin de katkısı incelenmelidir. Bu hizmetler **Arazi tesviyesi, Tarla içi drenajı, Tarla içi sulama sistemi, Tarla içi yolları, Yüzey tahliye kanalları, Toprak ıslahı, Toprak muhafaza tedbirleri** olarak sıralanabilir.

1.1. Arazi Tesviyesi

Yüzey sulama yöntemlerinden birisi ile sulama yapılacak bir tarlada suyun muntazam bir eğimle yürütülebilmesi ve tarlanın her noktasına üniform bir şekilde suyun dağılmasının sağlanması için arazinin yüzeyinin düzeltilmesi işlemine arazi tesviyesi denir. Şekil 1 de lazerli tesviye cihazı ve tesviyesi yapılan bir arazi görülmektedir.

Arazi tesviyesi tarım
arazilerine değer katan
bir uygulama veya
önemli bir özelliktir.

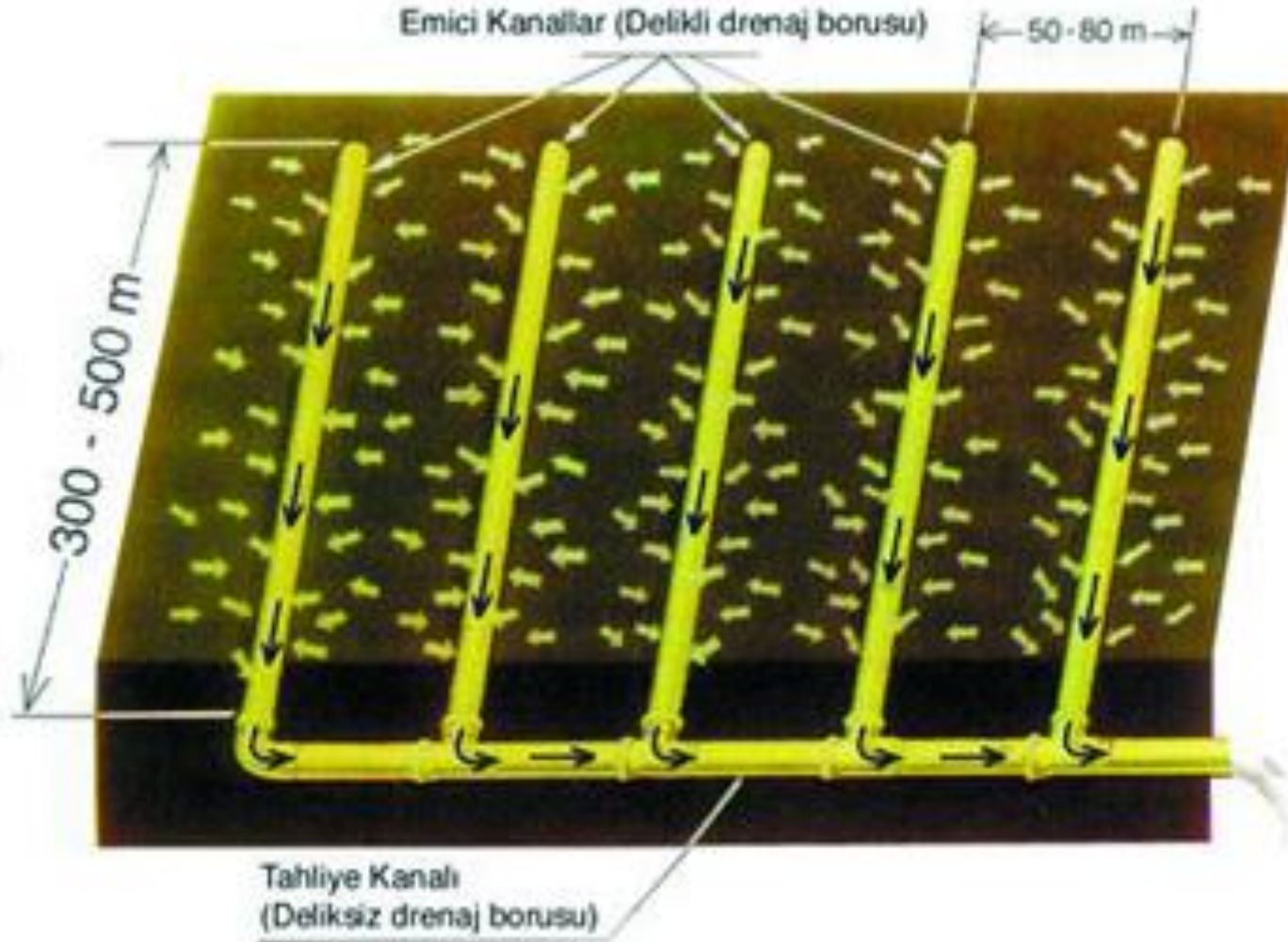
Şekil 1. Lazerli tesviye cihazı ve tesviyesi yapılmış arazi

Toplulaştırmalı proje sahalarında her blok kendi içinde tesviye edildiğinden yüzey sularının tahliye yerleri de belirlenerek planlanabilmektedir. Bu da önceden planlama avantajı sağlamaktadır.

Tesviye edilmiş araziler tesviyesi henüz yapılmamış arazilere göre çok daha avantajlı ve tercih edilen bir durumdur.

1.2. Tarla İçi Drenaj

Tarımsal faaliyetlerin ekonomik olabilmesi için arazilerde drenaj sorununun bulunmaması gerekir. Drenaj sorunu, toprağın havasız kalacağı kadar suyu içerisinde barındırmasıdır. Fazla su, bitkinin kullanacağı kök derinliğini terk edemezse bitkiler için sorun oluşturur. Drenaj, fazla sulama suyunun veya yağışın ürüne zarar vermesini önlemek toprakta tuz birikimine mani olmak, havadar bir kök bölgesi ve tarımsal faaliyetler için kuru bir üst toprak temin etmek, erken ekim dikimi sağlamak için, ıslak ve bataklık sahaları ıslah etmek amacıyla fazla suyun araziden uzaklaştırılmasıdır. Borulu drenaj sistemi şekil 2’de görüldüğü gibidir.

Şekil 2. Tarımsal drenaj uygulaması

Arazilerin drenajı; Arazi üzerinde net olarak görülemeyen bir özellik olmasına karşın arazilerin kalitesine önem katan donanımlardandır.

1.3. Tarla içi sulama sistemi

Arazi toplulaştırması ile beraber uygulanan sulama projelerinde amaç her parsele suyun götürülmesidir. Parseller doğrudan sulama sisteminden yararlanacak şekilde planlanırlar. Dolayısıyla sulama oranı bu bölgede %100 olmaktadır. Bu ancak sulama projelerinin toplulaştırma ile birlikte uygulandığı yerlerde sağlanabilmektedir.

1.4. Tarla içi yollar

Arazi toplulaştırma projelerinde amaçlanan maddelerden biri de her parselde ulaşım imkanının sağlanmasıdır. Yollar belirli kriterlere uygun planlanmalı her mevsim hizmet verebilmelidir. Toplulaştırma ile planlanan yollara örnekler Şekil 3 de verilmiştir.

Şekil 3. Toplulaştırma alanı yolları

1.5. Yüzey tahliye kanalları

Sulanan arazilerde, sulamadan dönen sular ile fazla yağış sularının tahliye edilmesi gereklidir. Tahliye sistemi bulunmayan arazilerde çoraklaşma başta olmak üzere bir çok problem ortaya çıkmaktadır. Yüzey drenaj sorunu da yüzey tahliye kanallarının açılması ile giderilir. Şekil 4'te yüzey tahliye kanallarının yapımı görülmektedir.

Şekil 4. Yüzey tahliye kanalları

1.6. Toprak Islahı

Tarım arazilerinde karşılaşılan en önemli problemlerin başında toprak ıslah gereksinimi gelmektedir. Sulanan araziler arttıkça problemliler sahalar da artmaktadır. Bunun için de sulanan arazilerde drenajın sağlanması şarttır. Değerlendirmeye alınacak parseller arasında arazi yüzeyinden görünmeyen toprakaltı drenaj sistemlerinin oluşu arazinin değeri için önemli parametrelerden birini oluşturur. Toplulaştırma öncesi 121000 ha alanda yapılan tespitlere göre sorunlu alanların olduğu belirlenmiş, toplulaştırmada drenajın da planlanmasının sonucu olarak bu soruna önemli ölçüde çözümler getirildiği bildirilmektedir.

1.7. Toprak Muhafaza Tedbirleri

Eğimi yüksek arazilerde toprak koruma önlemlerinin alınması zorunludur. Sulanan arazilerde su akış yönlerinin belirli bir tarafa doğru çevrilmesi ve suyun akışında oyuntu yapmaması için önlemler alınması toplulaştırma projeleriyle mümkün olmaktadır. Bu projelerde sulama yönü eğime paralel uzun kenarın seçilmesiyle gerçekleştirilmektedir.

2.YAPILAN TARLA İÇİ GELİŞTİRME HİZMETLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE SAĞLANAN DİĞER FAYDALAR

Arazi toplulaştırma projeleri vasıtasıyla gerçekleştirilen tarla içi geliştirme hizmetlerinin yanı sıra başka konularda da iyileştirme, geliştirme ve değerlendirmeler yapılabilmektedir. Bunlara kısaca maddeler halinde aşağıda değinilmiştir.

2.1. Kamulaştırma Bedelleri Ödenmeden Projelerin Gerçekleşmesi

Tarım arazilerinde yapılacak tesisler için gerekli arazi miktarı kamulaştırma bedeli ödenmeden sağlanmaktadır. Örneğin Bursa – Karacabey – Hamidiye ve İsmetpaşa köyleri toplulaştırma proje bedeline yakın bedelde ortak tesislere katılım için ayrılmıştır.

2.2. Arazi Topplulaştırma Projesi Sonucu Kalan Artık Arazilerin Mahalli Yönetimler İçin Gelir Kaynağı Oluşturması

Topplulaştırma sonucu ortaya çıkan yeni araziler köy veya belediye tüzel kişilikleri adına tescil edilerek gelir kaynağı sağlanmaktadır.

2.3. Toplulaştırma Sahasındaki Arazilerin Değer Kazanması

Toplulaştırma sonucunda arazilerin alım –satım değerleri artmaktadır. Manisa – Turgutlu da toplulaştırma geğtikten sonra arazilerin birim fiyatında 2.5 kat artışlar görölmüştür.

2.4. Miras Yolu İle Bölünen ve Hisseli Hale Gelen Mülkiyet Durumunun Düzeltilmesi

Bu durum toplulaştırma öncesinde çokça karşılaşılan bir durumdur. Hukuki yolları da oldukça uzun sürmektedir. Bir toplulaştırma sahasında 1983 hisse mevcut iken toplulaştırmadan sonra 524 hisseye indirilmiştir.

2.5. Arazi Toplulaştırma ile Kadastronun Yenilenmesi

Eldeki kadastro paftalarının yetersizliği toplulaştırma çalışmalarıyla giderilmektedir. Hatta günümüzde böyle yerler sayısallaştırılarak bilgisayar ortamına da alınmaktadır.

2.6. Komşu Köyler Arasındaki Ortak Sınır Düzeltilmesi

Toplulaştırma birkaç köyde aynı anda uygulanıyorsa, komşu köyler arasındaki ortak sınırlar köy ihtiyar heyetleri kararı ile düzeltilmekte, toplulaştırma bunlara neden olmaktadır.

2.7. Maliye Hazinesi ve Meraların Toplanması

Köy içerisinde dağınık ve parçalı olarak bulunan maliye hazinesi ve mera arazileri bir araya getirilerek müstakil parsel olarak planlanır. Böylece bu arazilere sınırı olan çiftçilerin bu arazilere tecavüzleri önlenmiş olur.

2.8. Yeni Köy Yerleşim Alanlarının Sağlanması

Köy nüfusu arttıkça ek köy yerleşim alanlarına ihtiyaç da artmaktadır. Bu alanlar toplulaştırma ile planlanabilmektedir.

2.9. Kamu Kuruluşlarının Arasındaki İşbirliğinin Zorunlu Olduğunun Anlaşılması

Toplulaştırma yapılabilmesi için tapu sicil ve kadastro müdürlükleri ile toplulaştırmayı planlayan kurumlar arasında işbirliğinin sağlanması birçok kolaylıkları beraberinde getirerek ülkeye katkı sağlamaktadır.

3. İSTEĞE BAĞLI ARAZİ TOPLULAŞTIRMASININ ÇİFTÇİLERE İZAHİ

Arazi toplulaştırma faaliyetlerinde demokratik idareye sahip batı ülkelerinde çiftçi ve köylü ile ilgili reform gayretlerinde başarıya götüren en emin yolun bilgi, güven, ikna, istek ve imkan faktörlerinden oluştuğu bilinmektedir.

3.1. Münferit Çiftçilerle Temas

Proje sahasının genel durumunu öğrenmek için araziye gidildiğinde köy meydanında oturan çiftçilere ziraat durumları, verimleri, köyde arazisi olup olmadığı, varsa kaç parça olduğu ve büyüklüğü sorularak işe başlanır. Daha sonra parsellerin sulanıp sulanmadığı, drenaj probleminin olup olmadığı, parsellerin yola irtibatları, tarlalarına nasıl girdikleri, başkasının tarlasından geçerek giriyorlarsa onların müsaade edip etmedikleri, bu yüzden sorun çıkıp çıkmadıkları sorulur. Konuyla ilgili fikirleri öğrenilir. Sorunlarının olduğu ve çözmeye istekli oldukları anlaşılırsa devam edilmelidir.

3.2. Köy Muhtarı ile Temas

Birçok çiftçi ile teker teker konuştuktan sonra muhtar ile konuşulur. Ayrıca köydeki çiftçilerin eğitim durumları, birbirine bağlılıkları, gruplaşma olma durumu sorulur. Muhtarın göstereceği ilgi öğrenilir. Muhtardan köyde oturan yada köyde yetişmiş köyde arazisi olup şehirde oturan, kültürlü hatırı sayılır kişilerin isimleri adresleri alınır.

3.3. Köyün İleri Gelenleri İle Temas

Köyün ileri gelen nüfuslu şahısları ve köyde arazisi olup şehirde oturan kültürlü kişilerle temasa geçilir. Durum bu kişilere anlatılarak izah edilir. Bu işe giriştiklerinde kendilerinden yardımcı olmaları zaman zaman çiftçilere anlatmaları rica edilir.

3.4. Köy İhtiyar Heyeti ile Görüşme

Köy ihtiyar heyeti ile toplantı yapılarak yapacakları işin ne olduğu, faydaları, nasıl yapılacağı anlatılır. Arazi toplulaştırması istendiğinde çiftçilerin razı olup olmayacağı sorulur ve bu hususta yardımları istenir.

3.5. Çiftçilerle Toplu Olarak Görüşme

Bütün çiftçilerin hazır bulunabileceği bir toplantının günü ve saati tespit edilir. Toplantıya mahalli tarım teşkilatının müdürleri ve idarecilerinin de katılımı sağlanmalıdır.

Toplantıda proje mühendisi bir sıra dahilinde mevzuatları anlatır. Toplulaştırma ile ilgili görsel yayınları gösterir, broşürler dağıtır.

Arazi toplulaştırması önceleri çok daha büyük oranlarda isteğe bağlı olarak yapılmakta idi.

Son yıllarda zorunlu toplulaştırmalar daha ön plana çıkmıştır. Zorunlu toplulaştırmanın nedeni, o yöreye başka hizmetlerin de götürülmesi düşünülüyorsa, bu hizmetlerden maksimum düzeyde faydanın alınmasını sağlamaktır. Ancak birçok yerde isteğe bağlı toplulaştırma durumları da halen ortaya çıkmaktadır. Bu durumda yukarıda izlenecek yollar anlatılmıştır.

Fırsatlar Sunar

Teşekkürler

Doç. Dr. Kadir Ersin TEMİZEL

Arazi Topplulaştırması

Arazi Topplulaştırması ile tarla içi geliştirme hizmetleri

Ünite 9